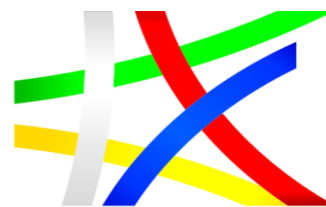

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
**ИНОВАЦИИ И
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ**

**РЕЗЮМЕ ЗА ГРАЖДАНИТЕ
НА ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“
2014-2020 Г. за 2021 година**

Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 (ОПИК) е основният програмен документ на национално ниво, очертаващ помощта за българския бизнес от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.

Годишният доклад за изпълнението на ОПИК се изготвя в съответствие с чл. 50, ал. 2 и чл. 111 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

Основната цел на годишния доклад е да предостави обобщена ключова информация относно изпълнението на програмата и нейните приоритети по отношение на финансовите данни, общите и специфичните за програмата показатели и количествени целеви стойности.

1. ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ КЪМ 31.12.2021 г.

По програмата са **обявени общо 143 процедури** (19 процедури чрез конкурентен подбор, 92 процедури по подхода ВОМР, 22 процедури чрез директно предоставяне и 10 процедури по бюджетни линии).

Договорените средства са 3.202 млн. лв. БФП по 33 646 сключени договора (от тях 8 062 бр. са сключени през 2021 г.) и 559 620 050 лв. по финансово споразумение с Фонд мениджър на финансовите инструменти в България ЕАД (ФМФИБ).

Договорен е целият ресурс по ОПИК, одобрен от ЕК към 31.12.2021 (с изключение на средствата от транша за 2022 година), наддоговорените средства са 9.84%.

Изплатените средства възлизат на 2 239.75 млн. лв., в т.ч. 140 млн. лв. за ФИ, или **72.61 % от бюджета**.

Сертифицираните средства са на стойност 1 841.56 млн. лв., в т.ч. 140 млн. лв. за ФИ, или **59.70 % от бюджета**.

НАПРЕДЪКЪТ В ЦИФРИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОСИ (ПО)

ПО 1 Технологично развитие и иновации

- сключени 425 договора, от тях 22 прекратени;
- стойност на БФП по сключените договори 253 369 760 лв.;
- 378 успешно приключили проекти.

ПО 2 Предприемачество и капацитет за растеж на МСП

- сключени 30 611 договора, от тях 167 прекратени, 1 развален;
- стойност на договорите 2 021 387 716 лв. (от които 1 договор с ФМФИБ за ФИ на стойност 459 620 050 лв.);
- 4 857 успешно приключили проекти.
- по 23 602 договора е извършено окончателно плащане, като процесът по верификацията им продължава.

ПО 3 Енергийна и ресурсна ефективност

- сключени 611 договора, от тях 33 прекратени;
- стойност на БФП по сключените договори 533 262 253 лв.;
- 570 успешно приключили проекти.

ПО 4 Премахване на пречките в областта на сигурността на доставките на газ

- сключени 3 договора, от тях 1 прекратен;
- стойност на БФП по сключените договори 93 481 170 лв.

Проектите „Изграждане на междусистемна газова връзка Гърция – България“ и „Завършване на подготвителни дейности, необходими за начало на строителството на Междусистемната газова връзка България – Сърбия“ са в процес на изпълнение.

ПО 5 Техническа помощ

- В изпълнение са 3 бюджетни линии за периода 01.01.2021-31.12.2023 г.
- проведени 16 процедури/ред за възлагане на обществени поръчки за осигуряване на идентифицираните нужди за подкрепа на УО;
- извършени дейности по 37 договора с външни изпълнители за консултантска, техническа подкрепа и с медии за популяризиране на ОПИК, сключени след проведени процедури за избор на изпълнител по ЗОП;

Изпълняват се дейности за повишаване на административния капацитет на УО и бенефициентите на ОПИК.

ПО 6 Възстановяване на МСП

- сключени 2 623 договора;
- стойност на БФП по сключените договори 131 150 000 лв. (включително и 1 договор с ФМФИБ на стойност 100 000 000 лв.);
- 2 311 успешно приключили проекти.

В съответствие с политиката за насърчаване на северозападен район (СЗР) и водещите принципи за избор на операции са финансирани общо 2 710 проекта с място на изпълнение СЗР, с БФП на стойност 479.76 млн. лв.

МЕРКИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПАНДЕМИЯТА COVID-19

Във връзка с разпространението на пандемията COVID-19 и с оглед ефективно облекчаване на последиците от последвалата икономическа криза Управляващият орган на ОПИК пренасочи всички спестявания по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 - 2020, както и свободни средства от други програми към мерки за осигуряване на ликвидност и оборотни средства за най-силно засегнатите от кризата микро, малки и средни предприятия. За да подпомогне предприятията от всички икономически сектори при преодоляване на неблагоприятно въздействие, което оказва кризата върху тяхната дейност, Управляващият орган разработи и предложи няколко допълващи се от гледна точка на потенциалните кандидати процедури за осигуряване на оборотен капитал чрез безвъзмездни средства и финансови инструменти. Оборотен капитал чрез безвъзмездни средства са получили:

- **23 603** микро и малки предприятия от всички икономически сектори с БФП на обща стойност над **191,8 млн. лв.** В резултат на подкрепата са запазени приблизително **40 хил. работни места**, като нито едно от подкрепените предприятия не е в ликвидация три месеца след приключване на изпълнението на проектите.
- **1 558** средни предприятия от почти всички икономически сектори с БФП на обща стойност от **213,6 млн. лв.** В резултат на подкрепата са запазени **53 239 броя работни места**, като нито едно от подкрепените предприятия не е в ликвидация три месеца след приключване на изпълнението на проектите.
- **4 328** малки предприятия с годишен оборот над 500 хил. лева от всички икономически сектори с БФП на обща стойност **211,9 млн. лева**, като в процес на сключване са договори за още 7 млн. лева. Приключило е изпълнението по 3 756 договора (с извършени окончателни плащания), като изплатените средства по процедурата до момента са общо 187,8 млн. лева.
- чрез Министерство на транспорта и съобщенията, като конкретен бенефициент, **580** микро, малки и средни предприятия, които извършват дейност като **автобусни превозвачи с БФП** на обща стойност **29 119 637,76 лева**.
- чрез Министерство на туризма, като конкретен бенефициент, **720** микро, малки и средни предприятия, които извършват дейност като **туроператори и/или туристически агенти с БФП** на обща стойност **10 млн. лв.** В резултат са запазени приблизително **1 200 работни места**, като нито едно от подкрепените предприятия не е ликвидация три месеца след приключване на изпълнението на проектите.
- Чрез Национална агенция по приходите, като конкретен бенефициент, **14 128** микро, малки и средни предприятия от всички икономически

сектори, на които дейността е била засегната, като частично или напълно не са имали право да работят, в резултат от въведените временните противоепидемични мерки. Общата стойност на предоставените безвъзмездни средства възлиза на 131 650 751,95 лева. В резултат от подкрепата са запазени средно **15 хил. работни места**, като нито едно от подкрепените предприятия не е в ликвидация три месеца след приключване на изпълнението на проектите.

В резултат на предприетите спешни и навременни мерки по ОПИК за справяне с пандемията COVID-19 са постигнати кумулативно следните резултати:

- ✓ **Общ брой подпомогнати във връзка с COVID-19 МСП: 44 917 предприятия.**
- ✓ **Общ размер на предоставените безвъзмездни средства: 795,7 млн. лева.**
- ✓ **Общ брой на запазените работни места в подкрепените предприятия: 109 439 работни места.**

Под формата на финансови инструменти чрез Фонд мениджър на финансовите инструменти в България ЕАД е предоставена възможност на МСП да получат по-лесно достъп до банково кредитиране за покриване на непосредствените нужди от оборотни и/или инвестиционни средства, настъпили като следствие от пандемията COVID-19. В рамките на гаранционния инструмент 869 предприятия са получили кредити на стойност 374,5 млн. лева.

2. ЕФЕКТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ КЪМ 31.12.2021 г.

ОПИК е пряко насочена към подобряване на конкурентните позиции на българските предприятия. Съгласно направената оценка по модела СИБИЛА 2.0 за периода по ОПИК се отчитат някои *краткосрочни ефекти* по основните макроикономически показатели, като най-значително е отражението върху **частните инвестиции 5.8%**, последвано от ефектите върху **вноса на стоки и услуги 2.3%** и **частно потребление 0.7%**.

Поради спецификата на инвестициите по линия на оперативната програма, се наблюдава слабо влияние върху увеличението на **износа (0.4%)** по линия на разширяване на производството.

Ръстът в частните инвестиции и износа, от своя страна, е свързан в определена степен и с нарастване на вноса на стоки за междинно потребление (2.3%), които не са налични на местния пазар. В краткосрочен план нетният ефект върху платежния баланс на страната е отрицателен, тъй като вносът нараства с по-високи темпове от износа. При програмата се наблюдава и известно отражение върху инвестиционната среда в резултат на необходимостта от съфинансиране на реализираните инвестиции от

частния сектор. **Наблюдаваният положителен (макар и скромнен) принос към държавния бюджет е в резултат на нарасналото производство.**

В *средносрочен план* сред най-значимите ефекти по отношение на макроикономическата среда в страната се очаква да бъдат тези по линия на увеличаване на частните инвестиции в резултат на изпълнението на програмата, като подобни ефекти се наблюдават дори в краткосрочен план, оценени кумулативно на 5.8% до края на 2021 г. **Част от ефектите по линия на нарастване на заетостта също ще бъдат свързани с разкриване на висококвалифицирани работни места във връзка с инвестициите в иновации.**

В *дългосрочен план* ще се наблюдават и допълнителни ефекти от интервенциите, свързани с увеличеното производство. Подобрените конкурентни позиции ще доведат до по-съществено увеличение на износа и по-високи приходи в бюджета. Увеличеното търсене на стоки за междинно потребление, в случай че е насочено към местния пазар, също така ще доведе до нарастване на производството в други сектори на икономиката.

3. ПРОМЕНИ В ПРОГРАМАТА

С Решение № С(2021) 6034 от 9 август 2021 г. Европейската комисия одобри промени в ОПИК във връзка с програмирането на средствата от инструмента REACT-EU за 2021 г. в размер на 235 991 238 лева и прехвърляне на неизползваните средства към действащи мерки. Включена е нова приоритетна ос 6 „Възстановяване на МСП“, насочена към осигуряване на помощ за преодоляване на последиците от кризата в контекста на пандемията от COVID-19 и социалните последици от нея и за подготовка за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката.

Общият бюджет на ОПИК е 3 084 747 887 лв., от които 2 657 434 385 са европейско финансиране.

4. ИНДИКАТИВНА ГОДИШНА РАБОТНА ПРОГРАМА

УО на ОПИК и през 2021 година приложи мерки за справяне с кризата, предизвикана от Ковид-19 пандемията, насочени към осигуряване на оборотни средства на МСП с цел поддържане на ликвидността им и недопускане на рязък срив на икономическата активност.

През 2021 г. са обявени 4 на брой процедури на обща стойност 426.7 млн. лв., като в рамките на сключения административен договор с НАП са обявени 3 схеми за подкрепа на МСП. Процедурите са насочени към осигуряване на оборотен капитал чрез безвъзмездни средства.

Целевите групи на предоставяната подкрепа включват МСП съгласно чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП, институции и агенции, работещи в подкрепа на бизнеса.

5. ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

В изпълнение на Финансовото споразумение с ФМФИБ от 2016 г. относно прилагане на финансови инструменти по ОПИК, през отчетната 2021 г. са постигнати забележими резултати в предоставянето на подкрепа на предприемачеството, капацитета за растеж на малките и средни предприятия и запазването на икономическата им активност в условията на пандемията от COVID-19.

Чрез структурираните в предходните години 4 дялови фонда са направени инвестиции в 67 крайни получатели. Приключили са и всички предварителни процедури за стартиране на инвестиционната дейност на петия и най-голям фонд –

Мецанин/Растеж, за който през януари 2021 г. е сключено оперативно споразумение с избрания фонд мениджър.

През лятото на 2021 г. е осъществено префокусиране на стартирания в края на 2020 г. дългов инструмент „Портфейлна гаранция с таван на загубите за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19“ в т.нар. Програма „Възстановяване“. Подкрепата е насочена към необезпечени кредити, увеличаване на покритието на гаранцията до 50%, съкращаване срока на включване и др. **Изпълнението на инструмента се ускори през втората половина на 2021 г., като към края на 2021 г. са договорени 908 кредита с 869 крайни получатели, с обем на портфейла на стойност 374,5 млн. лв.**

На 10.08.2021 г. беше подписано второ финансово споразумение, с което УО възлага на ФМФИБ управлението на допълнителни 51 129 188 евро (100 млн. лв.) по линия на REACT-EU, за изпълнение на гаранционен инструмент – продължение на програма „Възстановяване“. През октомври 2021 г. ФМФИБ обяви процедура за избор на финансови посредници, по която са одобрени 9 банки, с които предстои подписване на гаранционни споразумения.

7. ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ (ВОМР) КЪМ 31.12.2021 г.

През 2021 г. са обявени 18 процедури за подбор на проекти, 12 от тях са обявени с недоговорени средства от предходни процедури.

В изпълнение на подхода ВОМР са обявени общо 92 процедури за подбор на проекти на обща стойност 57 292 540,00 лв., което е 100% от общия финансов ресурс по сключените споразумения.

Сключени са общо 171 Административни договора, (от тях 3 прекратени) с БФП в размер на 43 143 337,41 лева, което е над 75% от общия финансов ресурс по сключените споразумения. Приключили са изпълнение и е изплатена БФП по 125 договора в размер на 31 166 233,22 лв. лева, което е над 54% от общия бюджет по сключените споразумения.

8. ИНФОРМАЦИЯ И КОМУНИКАЦИЯ

През 2021 г. експерти на УО на ОПИК са предоставили отговори и разяснения на повече от 3753 кандидати, бенефициенти и граждани, включително персонално изпратени 802 отговора на поставени въпроси от електронната поща на „Приемна за граждани“ с цел осигуряване на максимална публичност и прозрачност на процеса на управление и изпълнение на програмата.

